

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 82/2016-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. februára 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Danielou Ježovou, LL.M., PhD., Javorinská 13, Bratislava-Staré Mesto vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a zákazu diskriminácie podľa čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a maloletého [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného zákonným zástupcom – otcom [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], právne zastúpeného advokátkou JUDr. Danielou Ježovou, LL.M., PhD., Javorinská 13, Bratislava-Staré Mesto vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 9 ods. 3 Dohovoru o právach dieťaťa rozsudkom Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 3 P/75/2012 zo 16. februára 2015 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 11 CoP/456/2015 z 29. septembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. decembra 2015 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ v 1. rade“ alebo „otec maloletého“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a zákazu diskriminácie podľa čl. 14 dohovoru a maloletého [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ v 2. rade“ alebo „maloletý“, spolu aj „sťažovatelia“), zastúpeného zákonným zástupcom – otcom maloletého vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 dohovoru a práva podľa čl. 9 ods. 3 Dohovoru o právach dieťaťa rozsudkom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 3 P/75/2012 zo 16. februára 2015 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 CoP/456/2015 z 29. septembra 2015.

Z podania a jeho príloh vyplynulo, že na základe návrhu otca maloletého okresný súd rozsudkom č. k. 3 P/75/2012-235 z 15. novembra 2013 určil, že sťažovateľ v 1. rade je otcom maloletého a rozhodol o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému v časti zverenia maloletého do osobnej starostlivosti matky a práva zastupovania maloletého a správy jeho majetku, ktoré súd zveril obom rodičom. Po právoplatnosti uvedeného rozsudku zostalo v konaní potrebné rozhodnúť o práve styku

otca s maloletým dieťaťom a o výživnom pre maloletého. Okresný súd rozsudkom č. k. 3 P/75/2012-1042 zo 16. februára 2015 upravil styk sťažovateľa v 1. rade s maloletým v rozsahu každú sobotu v párnom kalendárnom týždni v mesiaci v čase od 9.00 h do 15.00 h a každú nedeľu v párnom kalendárnom týždni v mesiaci v čase od 9.00 h do 15.00 h. Tiež uložil matke maloletého povinnosť zabezpečiť audiovizuálny kontakt otca s maloletým prostredníctvom počítačovej aplikácie Skype každú stredu v kalendárnom týždni v čase od 18.00 h do 19.00 h, každú sobotu v nepárnom kalendárnom týždni v čase od 9.00 h do 10.00 h a každú nedeľu v nepárnom kalendárnom týždni v čase od 18.00 h do 19.00 h.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podal sťažovateľ v 1. rade odvolanie, keďže nesúhlasil s úpravou styku s maloletým tak, ako ho upravil prvostupňový súd. Súdom určený styk podľa neho nie je v záujme maloletého a neodráža právo maloletého na vytvorenie rovnocenného vzťahu s oboma rodičmi. Sťažovateľ v 1. rade požadoval upraviť styk s maloletým tak, aby sa ten realizoval v jeho domácom prostredí jedenkrát do mesiaca po dobu jedného týždňa. Keďže maloletý ešte nenavštevuje základnú školu, rozpráva anglicky a prostredie v jednom z bydlísk sťažovateľa v 1. rade je mu známe, neexistuje dôvod, prečo by sťažovateľ nemal mať možnosť zobrať maloletého do svojho prirodzeného prostredia. Sťažovateľ v 1. rade zároveň poukázal na to, že v konaní pred súdom prvého stupňa neboli preukázané žiadne závažné dôvody ohrozujúce zdravý vývoj maloletého, pre ktoré by tento nemohol tráviť plnohodnotný čas so svojím otcom v mieste jeho bydliska. Alternatívne navrhol zverenie maloletého do striedavej osobnej starostlivosti rodičov, a to každý párný mesiac u otca a každý nepárny mesiac u matky. V odvolaní tiež poukázal na chyby rozsudku súdu prvého stupňa pri určovaní výšky výživného. Z rozhodnutia okresného súdu nebolo zrejmé, či sa súd zaoberal aj jeho návrhom na zmenu výchovného prostredia maloletého a v tejto veci nemal sťažovateľ v 1. rade zabezpečené právo na spravodlivý súdny proces.

Odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v časti povinnosti matky zabezpečiť audiovizuálny kontakt otca s maloletým tak, že pôvodne stanovenú povinnosť zabezpečiť kontakt každú nedeľu v nepárnom týždni zrušil a kontakt každú sobotu v nepárnom týždni obmedzil o 30 minút a o 30 minút rozšíril kontakt každú stredu v kalendárnom týždni. Vo zvyšku krajský súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa.

Sťažovatelia argumentujú porušenie svojho práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného rodinného života takto:

„Sťažovatelia sa domnievajú, že v ich prípade došlo k porušeniu resp. obmedzeniu práva na ich vzájomný rodinný život zo strany všeobecných súdov. Sťažovatelia majú za to, že všeobecné súdy nezohľadnili ojedinelosť tohto prípadu vo vzťahu k Sťažovateľovi 1/, ktorý je občanom Veľkej Británie a Švajčiarska, pričom žije v zahraničí a pre rozvíjanie vzťahu medzi Sťažovateľom 1/ a Sťažovateľom 2/ je nevyhnutné, aby Sťažovatelia mohli tráviť vymedzený čas styku v prostredí prirodzenom aj pre Sťažovateľa 1/, ktorým však nie je Slovenská republika, pričom, ako bude uvedené nižšie, všeobecné súdy nadradili záujem Sťažovateľa 1/ realizovať styk v jeho prirodzenom prostredí, záujmom maloletého, realizovať styk práve v jeho prirodzenom prostredí, t.j. v Slovenskej republike. Sťažovateľ 2/ je britskej a švajčiarskej národnosti. Poukážeme na to, že Sťažovateľ 2/ bol zverený do starostlivosti matky a (právnou) úvahou všeobecných súdov, resp. konkrétne Prvostupňového súdu, Sťažovateľ 2/ nemá mať možnosť zoznámiť sa s prostredím Sťažovateľa 1/, čo znemožňuje skutočnú interakciu medzi nimi. Všeobecné súdy nerešpektovali právo Sťažovateľa 1/ vychovávať maloletého vo svojom prirodzenom prostredí a do práva Sťažovateľa 1/ na rodinný život neoprávnene zasiahli aj tým, že realizáciu výkonu rodičovských práv a povinností Sťažovateľa zúžili len na 4 krát do mesiaca po dobu 6 hodín, bez možnosti prespania maloletého u Sťažovateľa 1A teda Sťažovateľovi 1/ neposkytli ani jeden súvislý víkend s maloletým.

Sťažovatelia sa domnievajú, že všeobecné súdy svojimi rozhodnutiami porušili právo na rodinný život Sťažovateľov, resp. do rodinného života Sťažovateľov neoprávnene a neprimerane zasiahli, pričom nerešpektovali tak právo na rodinný život Sťažovateľa 2/, ktorý je synom Sťažovateľa 1/, t. j. občana Veľkej Británie a Švajčiarska a má právo tráviť

čas v týchto krajinách so svojim otcom a tiež sa postupne oboznamovať so životnou úrovňou týchto krajín, ako miest, kde by možno v budúcnosti chcel žiť či pracovať.

Všeobecné súdy vo svojich rozhodnutiach argumentovali iba nízkym vekom maloletého a jeho naviazanosťou na matku, pričom neurobili nič preto, aby si maloletý, resp. Sťažovateľ 2/ mohol vytvoriť aj hlbší a prirodzený vzťah so svojim otcom. Všeobecné súdy podľa názoru Sťažovateľov rozhodli podľa zaužívanej šablóny stanovenej pre úpravu výkonu rodičovských práv a povinností, pričom nezohľadnili ojedinelosť tohto prípadu, stav matky, no najmä vzťah matky voči Sťažovateľovi 1/, na ktorý poukážeme nižšie v tejto sťažnosti, ale ktorý bol všeobecným súdom známy. Sťažovateľ 2/ mal v čase rozhodovania Odvolacieho súdu vyše 4 rokov, čo je dieťa vo veku, kedy je schopné cestovať. Všeobecné súdy svojimi rozhodnutiami umožnili ešte viac prehľbiť stav naviazanosti maloletého na matku, čo nie je v záujme maloletého. Matka maloletého neuznáva dôležitosť role Sťažovateľa 1/ ako otca maloletého a dôležitosť tej skutočnosti, že maloletý má otca zo zahraničia, teda z iného prostredia a kultúry, ktorú je potrebné aby maloletý spoznával, čo sa dá dosiahnuť iba tým, aby maloletý trávil čas aj v krajine Sťažovateľa 1/, t. j. realizácia styku s možnosťou vycestovania do zahraničia.“

Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 8 dohovoru sťažovateľa uvádzajú:

„V súvislosti s aplikáciou čl. 8 Dohovoru a judikatúrou ESLP, je vo všeobecnosti zrejmé, že medzi dieťaťom a matkou je založený rodinný život už len vďaka narodeniu dieťaťa danej matke, aj napriek tomu, ak by k jeho narodeniu došlo napr. v rámci zachovania anonymity matky (pozn. tzv. hniezda záchrany). Naproti tomu, rodinný život dieťaťa a otca existuje len vtedy, ak dieťa a otec vytvoria medzi sebou veľmi silné a osobné väzby, pričom najlepším spôsobom na ich vytvorenie je vzájomné spolužitie v rámci rodiny. Rodinný život medzi dieťaťom a otcom je založený aj v prípade absencie vzájomného spolužitia, vtedy, ak je zabezpečený ich pravidelný kontakt a tým vytvárané osobné a silné väzby. Požiadavka vytvorenia úzkych a osobných väzieb by preto mala uľahčiť uznanie rodinného života v rámci všetkých ostatných vzťahov, ktoré sa týkajú dieťaťa, najmä vo vzťahu k náhradným rodičom, starým rodičom, strýkom/tetám, súrodencom, resp. vo vzťahu ku každému, kto môže mať na dieťa určitý rodičovský vplyv.“

V tejto súvislosti došlo zo strany všeobecných súdov aj k porušeniu aj práva Sťažovateľa 2/ na vytvorenie rodinného života so svojimi starými rodičmi, rodičmi Sťažovateľa 1/. Napr. vo veci Boyle proti Veľkej Británii ESLP, kde rolu otca voči dieťaťu zastupoval strýko dieťaťa, nebolo pochyb, že táto osoba má vytvorený rodinný život s dieťaťom, pričom súdy, ako sa zdá, budú stále viac otvorenejšie téze, že aj starí rodičia a ich vnúčatá majú právo na rodinný život. Napr. vo veci Marckx proti Belgicku Súd konštatoval, že čl. 8 Dohovoru sa netýka reštriktívne iba rodičov, ale jeho obsahom sú rodinné väzby minimálne medzi najbližšími príbuznými, napr. medzi vnúčatami a starými rodičmi, pričom títo príbuzní by mali hrať významnú rolu v rodinnom živote dieťaťa. Vo veci Price proti Veľkej Británii Súd konštatoval, že nie je pochyb o existencii rodinného života ak dieťa žilo so svojimi starými rodičmi alebo ak malo s nimi pravidelný kontakt, pričom vo vzťahu k Sťažovateľovi 2/ tento svojich starých rodičov pozná a býval s nimi v pravidelnom kontakte počas jeho spoluzitia so Sťažovateľom 1/vo Švajčiarsku, pričom tieto väzby je potrebné aj naďalej rozvíjať.

Je nepochybne v záujme Sťažovateľa 2/, aby spoznával a vytváral si väzby aj zo svojou rodinou zo strany Sťažovateľa 1/. Tieto väzby sú dôležité pre celý život Sťažovateľa 2/ a nie je dôvod ho od týchto väzieb chrániť zo strany všeobecných súdov. Práve naopak prílišnou ochranou Sťažovateľa 2/ pred spoznávaním svojej kultúry, ktorej je súčasťou, ako aj svojej rodiny, ktorá žije vo Švajčiarsku, sa maloletý vyčlení zo života týchto ľudí a primárne väzby s nimi si nikdy nevytvorí. Takáto ochrana Sťažovateľa 2/ je nepochybne v jeho neprospech.“

Sťažovateľ v 1. rade poukazuje aj na porušenie čl. 14 dohovoru a domnieva sa, že v jeho prípade «došlo zo strany všeobecných súdov k situácii, že Sťažovateľ 1/, ako muž a otec, je vo vzťahu k matke maloletého, vzhľadom na príslušné rozhodnutia všeobecných súdov, diskriminovaný, čo sa týka všeobecnými súdmi priznaného výkonu rodičovských práva povinností Sťažovateľ 1/a, keď rodičia spolu nežijú. Diskriminácia otca je najviac viditeľná v odôvodnení Rozsudku KS, na str. 10, druhý odsek, kde Krajský súd v Bratislave, na margo zúženia úpravy styku Sťažovateľ 1/a s maloletým vo forme audiovizuálneho kontaktu cez aplikáciu SKYPE, uviedol, že: „Rozsah kontaktu tak, ako ho zmenil odvolací súd je dostačujúci, matka má právo na súvislý víkend s dieťaťom.“, pričom všeobecné súdy

Sťažovateľ 1/ovi nie len že neumožnili realizovať styk v krajine Sťažovateľ 1/a, ale Sťažovateľ 1/ovi neposkytli ani jeden súvislý víkend s maloletým, čo s poukazom na uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 26/05 zo dňa 06. 07. 2006, nie je v súlade so záujmami maloletého dieťaťa (ak jeden z rodičov nemôže stráviť nerušene žiaden víkend v roku s maloletým dieťaťom) a porušuje práva Sťažovateľ 1/a. Matka má pri tom maloletého v osobnej starostlivosti.».

K namietanému porušeniu čl. 9 ods. 3 Dohovoru o právach dieťaťa otec maloletého uvádza:

„V prvom rade je potrebné uviesť, že Sťažovateľ 1/ a Sťažovateľ 2/ neboli vo vzájomnom osobnom kontakte (SKYPE komunikácia na základe Rozsudku a Rozsudku KS sa realizovala len jeden krát), od 30. 05. 2015, aj napriek tomu, že v tomto smere existujú rozhodnutia vnútroštátnych súdov, ktoré Sťažovateľovi 1/ právo styku, aj keď v obmedzenom rozsahu, priznávajú. Nerealizovaný styk preukazujeme vypracovanou tabuľkou, ktorú Sťažovateľ 1/ predkladal aj v rámci konania vo veci samej a e-mailovým správami zo strany matky, taktiež predkladané v rámci konania pred vnútroštátnymi súdmi...

Čo sa týka vzájomného kontaktu Sťažovateľom tak tento v súčasnosti neprebíha ani prostredníctvom aplikácie SKYPE, hoci je takto uvedené v Rozsudku Prvostupňového súdu, upravené Rozsudkom KS, pričom matka má povinnosť takýto rozhovor zabezpečiť. Od vydania rozsudku sa však uskutočnil iba jeden 15-minútový SKYPE rozhovor s maloletým, aj to iba náhodou, keď otec napísal matke, že ide na prechádzku a ona maloletého pustila do miestnosti, kde bolo SKYPE pripojenie a teda ho Sťažovateľ 1/ mohol vidieť. Matka akonáhle zistila, že na druhej strane je Sťažovateľ 1/, položila pred kameru knihu, aby maloletého nevidel (matka tvrdí, že toto urobil maloletý, ale zo záznamu je evidentné, že ide o ruku matky, nie maloletého). Otec na SKYPE rozhovory vždy čaká hodinu, ale počas rozhovoru sa pozerá na prázdnu miestnosť, stoličku a stenu.

Sťažovateľ 1/ poukazuje na podanie, v ktorom všeobecným súdom predložil fotodokumentáciu s maloletým počas výkonu styku. Taktiež odkazuje na videozáznam predložený spolu s predmetným podaním, na ktorom je zachytené prvé stretnutie maloletého s otcom po vydaní Rozsudku a z ktorého je zrejmé, že maloletý sa s otcom cíti dobre.

Sťažovateľ 1/ disponuje 30 hodín video nahrávok za účelom preukázania jeho dobrého vzťahu s maloletým a tiež prejavov syndrómu zavrhnutého rodiča, ktorý pestuje matka.“

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľ v 1. rade navrhuje aby ústavný súd vydal tento nález:

„I. Rozsudkom Okresného súdu Bratislava I zo dňa 16. 02. 2015, č. k. 3P/75/2012 1042 a Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 29.09.2015, č. k.11CoP/456/2015-1438 boli porušené základné práva Sťažovateľa 1/ garantované 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva Sťažovateľa 2/ garantované či. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 9 ods. 3 Dohovoru o právach dieťaťa.

II. Rozsudok Okresného súdu Bratislava I zo dňa 16. 02. 2015, č. k. 3P/75/2012 1042 a Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 29. 09. 2015, č. k. 11CoP/456/2015-1438 sa rušia a vec sa vracia Okresnému súdu na ďalšie konanie.

III. Sťažovateľ 1 má právo na náhradu trov konania.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podstatou námietok sťažovateľov sú tvrdenia o porušení ich základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života, práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života, zákazu diskriminácie a vo vzťahu k maloletému aj jeho práva udržiavať pravidelné osobné kontakty s oboma rodičmi. Zo sťažnosti vyplýva najmä nesúhlas otca maloletého ako sa všeobecné súdy vysporiadali s jeho návrhom na realizovanie styku s maloletým v jeho bydlisku v zahraničí, či už v rozsahu jedného týždňa v rámci každého kalendárneho mesiaca, alebo prostredníctvom mesačnej striedavej starostlivosti rodičov, a tiež jeho nesúhlas s ustálením výšky výživného na maloleté dieťa.

Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

Podľa čl. 8 ods. 2 dohovoru štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

Podľa čl. 14 dohovoru užívanie práv a slobôd priznaných dohovorom sa musí zabezpečiť bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie.

Podľa čl. 9 ods. 3 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa oddeleného od jedného alebo dvoch rodičov udržiavať pravidelné osobné kontakty s oboma rodičmi, ibaže by to bolo v rozpore so záujmami dieťaťa.

1. Pokiaľ ide o namietané porušenie základných práv sťažovateľov rozhodnutím okresného súdu sp. zn. 3 P/75/20012 zo 16. februára 2015, ústavný súd uvádza, že jeho preskúmaniu bráni princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, obsahom ktorého je pravidlo, že sťažovateľ má právo domáhať sa ochrany základného práva pred ústavným súdom iba v prípade, ak mu túto ochranu nemôže poskytnúť iný súd. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

V prípade sťažovateľmi napadnutého rozhodnutia okresného súdu bol súdom, ktorý preskúmaval jeho rozsudok krajský súd na základe opravného prostriedku sťažovateľa v 1. rade. Sťažovateľ teda využil na ochranu ním označených práv zákonom poskytnutý opravný prostriedok. Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť v časti smerujúcej proti rozhodnutiu okresného súdu odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

2. Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti preskúmal napadnuté rozhodnutie krajského súdu č. k. 11 CoP/456/2015-1438 z 29. septembra 2015.

Krajský súd v relevantnej časti odôvodnenia svojho rozhodnutia uviedol:

„Odvolací súd preskúmal vec podľa § 212 ods. 2 písm. a/ O.s.p., prejednal vec podľa § 214 ods. 2 O.s.p., s verejným vyhlásením rozhodnutia podľa § 156 ods. 3 O.s.p., a dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je správne, odvolaniu matky je možné vyhovieť len čiastočne a odvolanie otca nie je dôvodné.

Súd prvého stupňa vo veci vykonal potrebné dokazovanie, z ktorého vyvodil aj správny právny záver. Svoje rozhodnutie aj náležité odôvodnil.

Pri posudzovaní veci je potrebné v prvom rade si uvedomiť, že ide o dieťa útleho veku prirodzene naviazané na matku. Z toho vyplýva aj ochranný postoj matky k dieťaťu, ktorý je vždy ovplyvnený nesporne aj udalosťami pred a po narodení dieťaťa. Tu je potrebné, aby sa rodičia odosobnili od týchto udalostí, pretože záujem maloletého dieťaťa je na prvom mieste a v konaniach starostlivosti o maloleté deti je záujem maloletého dieťaťa rozhodujúci. Rodičia sú povinní komunikovať aj keď spolu nežijú v záujme dieťaťa, ak tomu tak nie je, dieťa stráca emocionálne istoty, ktoré mu môžu brániť napredovať, hoci má na to predpoklady. Postoj otca k matke len znásobuje jej ochranársky postoj k dieťaťu.

Odvolací súd uznal námietku matky maloletého týkajúcu sa úpravy styku prostredníctvom SKYPE. Ako bolo vyššie uvedené ide o malé dieťa, kde jeho pozornosť vzhľadom na vek je ťažko udržateľná, preto komunikácia cez SKYPE počas 1 hodiny nie je pre dieťa v tomto veku vhodná. Kontakt má byť pre dieťa obohacujúci nie únavný a nemožno nútiť malé dieťa do aktivít, ktoré sú vhodné skôr pre väčšie deti, ktoré takémuto kontaktu aj porozumejú. Je potrebné tiež rešpektovať denný režim dieťaťa, aj mieru jeho únavy. Rozsah kontaktu tak, ako ho zmenil odvolací súd je dostačujúcim, matka má právo

na súvislý víkend s dieťaťom. Matka má povinnosť otca informovať o dieťati. Odvolací súd nemohol vyhovieť návrhu matky na zrušenie výroku v tejto časti, pretože zohľadnil vzdialenosť bydlísk otca a dieťaťa a rešpektoval zabezpečenie kontaktu otca s dieťaťom. Na námietku matky o nevybavenosti zariadením SKYPE odvolacím súd nemohol prihliadnuť, pretože takáto aplikácia je súčasťou každého počítača. V tejto časti preto odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa podľa § 220 O.s.p..

Úprava styku:

Správne upravil súd prvého stupňa styk otca s dieťaťom. Najprirodzenejším spôsobom úpravy styku rodiča s dieťaťom je dohoda rodičov. Dohoda rodičov najlepšie vystihuje potreby dieťaťa, jeho vek, denný režim a všetko potrebné pre zabezpečenie pohody počas styku. Rodič, ktorý má svoje dieťa rád ponechá priestor na výchovné pôsobenie druhému rodičovi, rodičia sa nesmú znevažovať vo svojej rodičovskej úlohe a aj rozličné výchovné vplyvy môžu dieťa pozitívne obohacovať. Je však potrebné upozorniť, že ide o právo a nie povinnosť. Ak sa však rodičia nevedia dohodnúť, je potrebné aby rešpektovali autoritatívne rozhodnutie, ktoré sleduje záujem dieťaťa. S takto upraveným stykom spolu s ďalším je zabezpečený kontakt dieťaťa s otcom. Vo veku dieťaťa nie je možné, aby bolo na dlhší čas od matky odlúčené a pre striedavú osobnú starostlivosť tiež nie sú dané podmienky, pretože táto vzhľadom na vek dieťaťa a vzdialenosť bydlísk nie je v záujme maloletého dieťaťa. Odvolací súd nevyhovel odvolacej námietke otca na úpravu styku počas sviatkov a prázdnin, keďže z obsahu vykonaného dokazovania vyplynulo, že je potrebné, aby si maloletý postupne zvykal na dlhšie odlúčenie od matky a na kontakt s otcom. Súd prvého stupňa upravil ďalšími spôsobmi dostatočne kontakt otca s maloletým, ako aj uložil matke povinnosť informovať otca v primeranom časovom rozsahu. Odvolací súd opätovne apeluje na obidvoch rodičov, aby sa uvedenú otázku pokúsili riešiť zmierlivo a dohodou, čo je v najlepšom záujme maloletého. Otec si skutočne musí uvedomiť, že ide o malé dieťa, ktorého potreby, denný režim, návyky, viazanosť na matku treba rešpektovať a nie je preto vhodné, aby tlačil na matku v súvislosti s úpravou styku, keďže takýmto prístupom matka zvyšuje svoj ochranný postoj voči maloletému. Obidvaja rodičia si musia uvedomiť, že dieťa má právo na kontakt s obidvomi rodičmi a hľadať najvhodnejší spôsob, ako tento kontakt zabezpečiť vzhľadom na vek dieťaťa a vzdialenosť bydlísk rodičov. Správne upravil súd prvého stupňa aj povinnosť matky informovať otca o podstatných náležitostiach týkajúcich

sa dieťaťa, otcom požadovaná úprava sa javí ako nedôvodná, keďže otec sa môže s maloletým stretávať každý druhý víkend, môže sa s dieťaťom kontaktovať cez SKYPE aplikáciu a interval, ktorý určil súd prvého stupňa pre oznamovanie podstatných skutočností je postačujúci. Nebolo možné vyhovieť námietke otca, aby matka mu odovzdala dieťa v čase jej neprítomnosti, na to nie je dôvod, pretože matka uvádza, že je nezamestnaná a tiež takéto odovzdávanie dieťaťa by dieťa zaťažovalo neprimerane veku a rušilo by ho v zabehnutom režime. Ako nedôvodnú vyhodnotil odvolací súd aj námietku matky o vycestovaní maloletého. Práva a povinnosti k maloletému sú dostatočne upravené súdnym rozhodnutím a dôsledky akéhokoľvek protiprávneho postupu si otec vzhľadom na jeho intelektové vybavenie a postavenie musí dostatočne uvedomovať.

Odvolací súd v tejto časti potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa podľa § 219 0.s.p. “

V otázke ustálenia výšky výživného odvolací súd uviedol:

„Rodič, ktorý sa o dieťa osobne stará, plní vyživovaciu povinnosť prevažne poskytovaním vecných plnení a osobnou starostlivosťou. Rodič, ktorý sa o dieťa osobne nestará prispieva na jeho výživu výživným, ktoré určí súd. Základnou podmienkou správneho určenia vyživovacej povinnosti rodiča k dieťaťu je vyhodnotenie nákladov na dieťa, tieto náklady musia sa ustáliť tak, aby reálne vystihovali potreby dieťaťa ku dňu vyhlásenia rozsudku. Suma mesačných nákladov dieťaťa predstavuje vyčíslenie všetkých pravidelných a nepravidelných platieb na dieťa tak, aby bola jednoznačne určiteľná. Náklady na dieťa predstavujú všetky náklady potrebné na uspokojenie jeho potrieb, preto výživné nemožno považovať len za plnenie na výživu maloletého dieťaťa, ale aj náklady na bývanie, stravovanie, ošatenie, hygienické potreby, zdravotnú starostlivosť, záujmovú činnosť dieťaťa. Súd prvého stupňa tieto náklady vyhodnotil správne, pričom vychádzal z veku maloletého dieťaťa, kde takto určená suma výživného vzhľadom na možnosti, schopnosti a majetkové pomery otca je určená správne. Správne súd prvého stupňa aj výživné odstupňoval, pretože potreby dieťaťa sa aj vekom menia. Návrh otca poskytovať 200 € výživné považuje odvolací súd za nedostačujúce výživné na zabezpečenie potrieb maloletého dieťaťa, keď je stále potrebné zohľadniť, že matka poskytuje dieťaťu osobnú starostlivosť a tým čiastočne si plní svoju vyživovaciu povinnosť. Taktiež požiadavka matky

na platenie výživného vo výške 900 € sa javí ako neprimeraná, keďže v konaní neboli preukázané zvýšené náklady na maloletého, či už spôsobené prípravou na budúce povolanie zdravotným stavom, či inými okolnosťami. Skutočnosť, že matka nepracuje, odvolací súd vyhodnotil tak, že matka nepreukázala žiadnu nespôsobilosť zabezpečiť si zamestnanie tak, aby si mohla aj ona plniť vyživovaciu povinnosť. V určovaní výživného bolo potrebné zohľadniť náklady otca, ktoré sa týkajú jeho cestovania za maloletým, pričom však je potrebné upozorniť otca, že pokiaľ by mal maloletého v starostlivosti tak, ako navrhol jeho náklady by určite presahovali sumu 200 €, ako navrhuje platiť výživné. Vo veci je potrebné uviesť, že súd prvého stupňa vykonal dostatočné dokazovanie, pričom súd nie je povinný vykonať všetky dôkazy, ktoré účastníci navrhujú, ale len tie, ktoré sú potrebné pre objasnenie skutkového stavu. Výšku vyživovacej povinnosti, možnosti, schopností a majetkové pomery rodičov je potrebné posudzovať komplexne podľa životnej úrovne rodičov. Výdavky, ktoré rodič uvádza nemožno posudzovať ako dôkaz, že nemá dostatok finančných prostriedkov na to, aby si plnil primeranú vyživovaciu povinnosť voči svojmu dieťaťu. Posudzovanie výdavkov je dôležité, ako meradlo životnej úrovne rodiča. Životná úroveň otca maloletého umožňuje platiť výživné súdom stanovenej výške, ako aj pokryť náklady na cestu za maloletým. Nebolo možné vyhovieť ani námietke otca týkajúcej sa zahrnutia nákladov na výbavičku maloletého dieťaťa, keďže táto sa stáva súčasťou vyživovacej povinnosti a nároky, na ktoré v odvolaní otec poukazuje podľa § 74 Zák. o rodine sa týkajú matky a tehotnej ženy. Správne určil súd aj výšku zročného výživného, keď vychádzal z platieb, ktoré otec realizoval a ktoré mal preukázané. Tu odvolací súd poukazuje na závery súdu prvého stupňa. K splátkam, ktoré otec v odvolaní namieta odvolací súd upozorňuje, že podľa § 160 ods. 1 O.s.p., ak súd v rozsudku uloží povinnosť, je potrebné ju splniť do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Súd môže určiť dlhšiu lehotu, súd môže určiť, že peňažné plnenie sa môže vykonať aj v splátkach, ktorých výšku a podmienky zročnosti určí a to aj tak, že omeškanie jednej splátky má za následok zročnosť celého plnenia. Z uvedeného ustanovenia vyplýva, že dlžnú sumu v tomto prípade dlžné výživné je potrebné uhradiť naraz, je to o to dôležitejšie, že ide o výživné, ktoré má spotrebný charakter a dieťa ho potrebuje v súčasnosti a bežné výživné má byť uhradené čo najskôr. Plnenie výživného je prvoradou povinnosťou každého rodiča, predchádza všetky iné platby. Otcom navrhnutá splátka 20,20 € je absolútne neakceptovateľná a v rozpore s účelom

výživného a záujmom dieťaťa. Vzhľadom na výšku sumy dlžného výživného prvostupňový súd správne poskytol splátky plnenia vyživovacej povinnosti. Matka maloletého sa v tejto časti neodvolala, preto odvolací súd ponechal plnenie výživného v splátkach.“

Ústavný súd súhlasne s názormi všeobecných súdov uvádza, že rodičovské práva a povinnosti patria obidvom rodičom. Či už rodičia žijú v manželstve, alebo nie, predpokladá sa, že dieťa vychovávajú v zásade na základe vzájomnej dohody a v záujme maloletého dieťaťa. Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) preferuje predovšetkým dohodu rodičov pri výkone rodičovských práv a povinností (§ 35, § 36, § 25 ods. 1 a § 24 ods. 2 zákona o rodine). Až keď nedôjde k dohode rodičov o výkone rodičovských práv, rozhodne o ich výkone súd, vždy však s prihliadnutím na záujem maloletého dieťaťa.

Krajský súd preskúmal a vyhodnotil jednotlivé okolnosti prípadu, po ktorých zvážení dospel k záveru, že v otázke úpravy styku otca maloletého s dieťaťom je účelné zmeniť rozsah kontaktu otca a dieťaťa prostredníctvom SKYPE aplikácie a vo zvyšnej časti je potrebné potvrdiť rozhodnutie súdu prvého stupňa.

Krajský súd primerane vysvetlil zásady, ktoré aplikoval pri hodnotení relevantných dôkazov, opieral sa pritom najmä o výpovede psychológov a kolízneho opatrovníka, z ktorých vyplynulo, že vzhľadom na všetky okolnosti prípadu (vrátane vzdialenosti bydlísk), ale najmä na vek maloletého by úprava styku s dieťaťom tak, ako to navrhol otec maloletého, predstavovala pre dieťa neprimeranú záťaž. Zo záverov všeobecných súdov rezultuje tiež názor, podľa ktorého je potrebné, aby si dieťa na dlhšie odlúčenie od matky a na dlhší súvislý kontakt s otcom zvykalo postupne s prihliadnutím na jeho aktuálne fyzické a mentálne schopnosti a možnosti.

S ohľadom na nesúhlas sťažovateľa v 1. rade s úpravou styku s maloletým a stanovením výšky výživného ústavný súd uvádza, že nie je ďalšou odvolacou inšinciou a nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Ústavný súd nie je ani

skutkovým súdom, a preto nehodnotí dôkazy a ani nepreskúmava, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

Posúdenie opodstatnenosti rozsahu styku rodiča a maloletého dieťaťa prislúcha iba všeobecnému súdu, ktorý je pri rozhodovaní viazaný všeobecne záväznými právnymi predpismi, a skutočnosť, že sťažovateľ v 1. rade sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje alebo nesúhlasí s jeho posúdením skutkového stavu, sama osebe nemôže viesť k záveru o namietanom porušení označených práv a nezakladá oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. Všeobecný súd dostatočne posúdil skutkový stav veci a vyhodnotil ho spôsobom, ktorý zodpovedá zákonným požiadavkám na odôvodnenie rozsudku.

V súvislosti s námietkou nedostatočného odôvodnenia rozsudkov všeobecných súdov ústavný súd po preskúmaní sťažnosti v rámci predbežného prerokovania sťažnosti zistil, že sťažovatelia síce v texte žiadosti namietali aj porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v petite svojej sťažnosti však nežiadajú vyslovenie porušenia uvedeného článku dohovoru ani vyslovenie porušenia ústavnoprosesných princípov uvedených v čl. 46 až čl. 48 ústavy.

Ústavný súd je v súlade s § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný petitom sťažnosti (návrhom na rozhodnutie) a môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovatelia domáhajú v petite svojej sťažnosti. Platí to predovšetkým v situácii, keď sú sťažovatelia kvalifikovane zastúpení zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05). Ústavný súd vychádzajúc z § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde a s poukazom na svoju striktnú viazanosť petitom sťažnosti sa preto mohol zaoberať sťažnosťou iba v tom rozsahu, ako ho sťažovatelia vymedzili v petite sťažnosti v rámci požadovanej ústavnej ochrany.

V súvislosti s namietaným porušením označených práv však ústavný súd poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 301/07, I. ÚS 150/09), súčasťou ktorej je aj právny názor, že všeobecný súd v zásade nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru (kam patria aj označené práva), ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavno-procesné princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy (II. ÚS 78/05). Na strane druhej novšia judikatúra ústavného súdu už smeruje aj k posudzovaniu namietaného porušenia hmotných práv v rozhodnutí všeobecného súdu, a to aj bez toho, aby sťažovateľ musel namietat, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavno-procesné princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy (IV. ÚS 360/09, III. ÚS 196/08, II. ÚS 111/08, I. ÚS 131/09 a pod.).

V súvislosti s tvrdným zásahom do označených práv však ústavný súd konštatuje, že v súvislosti s krajským (a okresným) súdom ustáleným rozsahom styku sťažovateľa v I. rade s maloletým a všeobecnými súdmi stanovenou výškou výživného nemožno uvažovať o zásahu do týchto práv a napadnuté uznesenie krajského súdu z hľadiska dodržania základných ústavno-procesných princíпов nemožno považovať za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne.

Podľa názoru ústavného súdu krajský súd dospel k svojim záverom logickým a ústavne konformným výkladom relevantnej právnej úpravy nepopierajúcim jej účel a zmysel. V rámci prerokovania predmetnej sťažnosti tak ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti signalizujúce možnosť zistenia porušenia práv sťažovateľov podľa označených

článkov ústavy, dohovoru a Dohovoru o právach dieťaťa, ktoré by mohlo dosahovať ústavnú relevanciu, a vzhľadom na uvedené okolnosti dospel k záveru o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti v tejto jej časti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. februára 2016